

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

***Farzaliyev v. Azerbaidjan* - [29620/07](#)**

Hotărârea din 28.5.2020 [Secția a V-a]

Articolul 6

Articolul 6-2

Prezumția nevinovăției

Reclamant care nu a fost pus sub acuzare și care nu avea cunoștință de ancheta penală împotriva sa până la încetarea ei, și care a fost obligat să acopere prejudiciile pentru comiterea unei „infracțiuni”, în cadrul procedurilor civile inițiate la scurt timp după: *Articolul 6 aplicabil; încălcare*

În fapt – Reclamantul, fost Prim-ministru al unei regiuni autonome din Azerbaidjan, a fost obligat să plătească despăgubiri în cadrul unor proceduri civile pentru „infracțiunea” de deturnare de fonduri. Reclamantul nu a fost niciodată pus sub acuzare și a aflat că a fost vizat într-o anchetă penală de scurtă durată doar în timpul procedurilor civile.

În drept - Articolul 6 § 2

(a) *Cu privire la aplicabilitate* - Procedurile civile contestate au fost inițiate după ce procedurile penale în care era implicat reclamantul au fost încetate din cauza prescripției. Reclamantul nu a fost pus niciodată sub acuzare oficial în sensul dreptului național și nu a luat cunoștință de acele proceduri decât după încetarea lor, atunci când organele de urmărire penală au formulat o pretenție civilă. Având în vedere aceste circumstanțe, întrebările la care trebuia să se răspundă erau, în primul rând, dacă procedurile penale încetate vizau reclamantul ca persoană „acuzată de comiterea unei infracțiuni” în sensul Convenției și, în eventualitatea unui răspuns pozitiv, în al doilea rând, dacă procedurile civile ulterioare cădeau sub incidența articolului 6 § 2.

Articolul 6 § 2 era aplicabil atunci când persoana era „acuzată de comiterea unei infracțiuni”. În sensul articolului 6 § 2, acesta era un concept autonom și trebuie interpretat în conformitate cu cele trei criterii stabilite în jurisprudența Curții, și anume cu clasificarea procedurilor în dreptul național, cu natura lor esențială și cu gradul de severitate al eventualei pedepse. O „acuză în materie penală”, în sensul autonom al articolului 6, exista din momentul în care persoana era notificată în mod oficial de autoritățile competente sau din momentul în care acțiunile întreprinse de acestea, ca rezultat al unei suspiciuni împotriva sa, aveau consecințe importante pentru situația sa. Survenirea efectivă a primului eveniment din cele menționate, indiferent de ordinea cronologică a acestora, era cea care a declanșat aplicarea articolului 6 sub aspectul său penal.

Pentru a răspunde la întrebarea dacă reclamantul era o persoană „acuzată de comiterea unei infracțiuni” în sensul autonom al articolului 6 § 2, Curtea trebuia să privească dincolo de aparențe și să analizeze realitățile situației din fața sa. Era adevărat că în cazul reclamantului nu a fost luată nicio decizie oficială care să-l acuze de comiterea vreunei infracțiuni. Totuși, decizia de a iniția proceduri penale îl vizase în mod expres ca pe unul din suspectii principali ai comiterii infracțiunilor de deturnare de fonduri și de abuz în serviciu. Autoritățile doreau să-l interogheze și, deși la acea etapă în calitate oficială de martor, această intenție era legată în mod clar de suspiciunea lor că el ar fi comis infracțiunile. Autoritățile au considerat că reclamantul trebuia pus sub acuzare în mod oficial în baza Codului penal, ale cărui dispoziții pertinente prevedeau pedeapsa cu închisoarea în cazul constatării vinovăției, dar au fost împiedicate să o facă din cauza împlinirii termenului de prescripție penală. În cele din urmă, organele de urmărire penală au formulat o pretenție civilă în baza dispozițiilor Codului

de procedură penală cu privire la procedura „pretențiilor civile în cadrul procedurilor penale”. Această procedură impunea, *inter alia*, existența unei „acuzății în materie penală”, pentru că putea fi inițiată numai împotriva unei persoane „acuzate” sau împotriva unei persoane care putea fi trasă la răspundere materială pentru acțiunile penale ale acuzatului. Reclamantul a luat cunoștință de acuzațiile formulate împotriva sa în cadrul procedurilor penale la mai puțin de o lună de la încetarea acestora și numai după inițierea procedurilor civile.

Având în vedere succesiunea, specifică cauzei, a faptelor strâns legate între ele, analizate în ansamblul lor, precum și proximitatea temporală relativ strânsă dintre faptele pertinente în discuție, în circumstanțele particulare ale cauzei, efectul combinat al acțiunilor autorităților întreprinse ca urmare a unei suspiciuni împotriva reclamantului a constatat în faptul că situația sa a fost „afectată în mod substanțial” de conduita autorităților și că, prin urmare, în sensul cererii, el trebuia considerat o persoană „acuzată de comiterea unei infracțiuni” în sensul autonom al articolului 6 § 2.

Atunci când a apărut problema aplicabilității articolului 6 § 2 în contextul procedurilor ulterioare, reclamantul trebuia să demonstreze existența unei legături între procedurile penale încheiate și procedurile ulterioare. O astfel de legătură putea exista, de exemplu, în cazul în care procedurile ulterioare pretindeau examinarea rezultatului procedurilor penale anterioare și, în special, în cazul în care obligau tribunalul să analizeze hotărârea penală, să întreprindă un control sau o evaluare a probelor din dosarul penal, să aprecieze participarea reclamantului la unele sau la toate faptele care au condus la înaintarea acuzației în materie penală sau să comenteze indicațiile care continuă să sugereze o eventuală vinovăție a reclamantului.

În cazul reclamantului, procedurile civile ulterioare aveau legătură cu procedurile penale încetate și acest fapt nu a fost contestat. Pretenția privind despăgubirea civilă a fost formulată împotriva reclamantului de către organele de urmărire penală în numele statului, în baza dispozițiilor Codului de procedură penală privind „pretențiile civile în cadrul procedurilor penale”. Organele de urmărire penală s-au bazat pe probele obținute în cadrul anchetei, susținând că inculpații, inclusiv reclamantul, au deturnat fonduri de stat în proporții mari, și că aceștia nu puteau fi trași la răspundere penală din cauza împlinirii termenului de prescripție. Ele i-au solicitat tribunalului să oblige persoanele respective să despăgubească statul pentru „deturnarea de fonduri”. Prin urmare, în baza legislației pertinente și a practicii autorităților și a tribunalelor naționale, procedurile civile reprezentau „consecința directă” a anchetei penale. Mai mult, considerentele tribunalului care îi imputau reclamantului răspunderea penală au creat, de asemenea, o legătură cu procedurile penale.

Concluzie: Articolul 6 § 2 este aplicabil.

(b) *Cu privire la fondul cauzei* - Procedurile penale împotriva reclamantului au fost încetate din cauza împlinirii termenului de prescripție penală. Reclamantul nu a fost judecat niciodată pentru comiterea acelei infracțiuni de un tribunal competent să se pronunțe asupra vinovăției sale. Hotărârea tribunalului național cu privire la pretenția civilă a stabilit că au fost „deturnate” fonduri și, deși inculpații au fost absolviți de răspunderea penală prin încetarea procedurii penale, „prejudiciul provocat ca urmare a comiterii infracțiunii” nu a fost compensat. Formularea utilizată reflectă opinia fără echivoc că a fost comisă o infracțiune și că reclamantul se făcea vinovat de aceasta, chiar dacă nu a fost condamnat niciodată și nu a avut niciodată ocazia să-și exercite dreptul la apărare într-un proces penal.

Concluzie: Încălcare (unanimitate).

Articolul 41: 4,700 EUR în privința prejudiciului moral.

De asemenea, Curtea a reținut încălcarea articolului 6 § 1, constatând că dreptul reclamantului la o hotărâre motivată a fost încălcat.

(Vezi, de asemenea, *Allen v. Regatul Unit* [MC], [25424/09](#), 12 iulie 2013, [Nota informativă 165](#); *Simeonovi v. Bulgaria* [MC], [21980/04](#), 12 mai 2017, [Nota informativă 207](#); *Allenet de Ribemont v. Franța*, [15175/89](#), 10 februarie 1995, [Nota informativă](#); *Vulakh și Alții v. Rusia*, [33468/03](#), 10 ianuarie 2012, [Nota informativă 148](#); *Batiashvili v. Georgia*, [8284/07](#), 10 octombrie 2019, [Nota informativă 223](#))